

tionsorden". Som tidsskriftet "South" ironisk kommenterede sidste år:

"When the concept was launched it grew rapidly in the minds and theses of academics and bureaucrats as a laudable way to strike some form of balance in the flow of news between the West and the rest, and from the South to the North. Now all that remains of the 'order' are the inevitable academic studies and a confused memory of good intentions and dark conspiracies to restrict freedom, depending on the tint of the glasses with which the past is reviewed".

I denne kategori kommer et UNESCO paper, nr. 93, "Foreign News in the Media: international reporting in 29 Countries". På baggrund af den internationale nyhedsdækning i en periode på to uger forsøger forskerne bag og forfatterne til dette dokument at pakke et sæt forudsigelige konklusioner ind i et meget tyndt empirisk papir. Det hører til den slags forskningsdokumenter, der i konklusionen falder over sine egne ben for at få sagt, at "yderligere forskning vil være nødvendig for at kunne..." osv. Det er et dokument, der hurtigt vil blive glemt.

I paper nr. 99, "International Flow of Information: A Global Report and Analysis", skrevet af Hamid Mowlana (The American University, Washington) får man et nyttigt indblik i den forskning om informations- og kommunikationsforhold, der er udgivet med tiltagende styrke siden 50'erne.

Mowlana opdeler forskningen i tre perioder: den første omfattende 50'erne og 60'erne, der fremhævede "the message and production aspects of international flow of information which could transcend the boundaries of conventional media..." Den anden periode dækker 70'erne, hvor forskningen om internationale medieforhold især beskæftigede sig med den globale mediestrukturens forhold til de politi-

ske og økonomiske strukturer. Det er i denne periode debatten om den ny informationsorden tager fart.

Den tredje periode karakteriserer Mowlana som den "post-industrielle", eller "informations-alderen", der er nært forbundet med de post-traditionelle telekommunikations teknologier som video-tekst, computer-teknologisk kommunikation, telematics og andre teknologiske hjælpemidler. Altså "informatics"-alderen snarere end informations-alderen.

Denne tredje periode karakteriseres yderligere, ifølge Mowlana af, at international kommunikation og informations-strøm ikke blot ansues i deres "hardware" og "software" sammenhæng, men også i en adfærdsmæssig og social sammenhæng.

I sin opsummering af forskningen og informationsudviklingen igennem disse tre perioder hæfter Mowlana sig ved en række dominerende træk: Først fremhæver han informations-strømmens retningsbestemthed - fra Nord til Syd. Den empiriske forskning har rent faktisk påvist, at en sådan eksisterer. Et begreb, der har været nært knyttet til retningsbestemtheden, er "u-balancen" eller måske snarere skævheden i informationsstrømmen. Dette er efter hans mening ikke klart defineret. Men hvad der er værre, begrebet er for det meste blevet set isoleret snarere end som en del af en langt dyberegående skævhed i de politiske og økonomiske relationer mellem Nord og Syd. Det er, efter Mowlanas mening, i den sammenhæng det hører hjemme.

I spørgsmålet om kvalitet versus kvantitet af informationsstrømmen, gør han opmærksom på, at en del af forskningen viser, at der på visse områder er sket kvantitativ forbedring af den internationale nyhedsstrøm, men at det overordnede billede er præget af kvalitativ forringelse. Den internationale informationsstrøm er faktisk i stigende grad blevet præget af kulturelle og ideologiske forvrængninger og stereotyper.

Hvad angår kommunikationsteknologien peger forskningen, ikke forbavsende, på at kløften mellem industrialiserede lande og udviklingslande bliver stadig større hvad angår deres muligheder for at skabe, bearbejde og anvende den nødvendige information til brug i den økonomiske, politiske og kulturelle udvikling. I den forbindelse gør Mowlana opmærksom på, at teknologisk vækst ikke nødvendigvis giver alle folk øget adgang til information - hverken nationalt eller internationalt.

De enkelte landes "politik" sammenfattes således: at bevare national selvstændighed, at sikre national sikkerhed, at sikre adgang til information lagret i databanker, at bevare kulturel identitet og at udarbejde "passende" strategier for uddannelses-, forsknings- og kulturpolitik. Her føler den 3. verden sig truet fordi et vigtigt grundlag for deres nationale beslutningstagning er lokaliseret uden for deres nationale grænser. De ser specielt deres nationale suverænitæt truet gennem udenlandske firmaer og transnationale organisationer. Inklusive banker, kunne man tilføje. Den 3. verdens stigende afhængighed er betinget af informationer de ikke har adgang til eller kontrollerer. Det er på denne baggrund man skal se disse landes insisteren på kravet om en ny informationsorden. En vigtig pointe i Mowlanas analyse af kommunikationsforskningen siden 2. verdenskrig er, at den har været

"based on an intermation or "international" oriented analysis instead of being world or global in context. That is to say, the nation states were most often the units of analysis in the traditional international relations framework, rather than communities, cultures or regions in their anthropological, cultural and historical contexts".

Mowlanas retoriske spørgsmål, der danner afslutning på hans konklusion: vil vi klare "informationsrevolutionen bedre end den "industrielle revolution" - besvarer han egentlig

et andet sted i teksten, hvor han siger:

"since information is a resource convertible into all kinds of power, there is, and in all probability will continue to be, intensive competition and conflict over its production and utilization".

(Flere af denne anmeldelses pointer behandles mere udførligt i Nicholas Garnhams og Manuel Alvarados artikler i dette nummer. Red.)

The New International Economic Order: Links between Economics and Communication, af Breda Pavlic & Cees J. Hamelink. UNESCO-Rapport no. 98, Paris 1985, 65 sider.

Anmeldt af: Torben Retbøll, adjunkt ved Århus Katedralskole.

I løbet af 1970'erne rejste landene i Den tredje Verden krav om en ny international økonomisk orden. Samtidig krævede de også en ny international informations orden. Skævheden mellem Nord og Syd drejede sig ikke kun om produktion af og handel med varer, men også om udveksling af nyheder og informationer; hvilket ikke er særlig overraskende, når man tænker på, at nyheder og informationer i mange tilfælde er varer, der kan købes og sælges.

En af de internationale organisationer, der har støttet disse krav, er FN's organisation for uddannelse og kultur, UNESCO, der har hovedkvarter i Paris. Denne rapport, skrevet af de to jugoslaviske forfattere Breda Pavlic og Cees J. Hamelink, indeholder tre kapitler: (1) forhistorien; (2) forholdet mellem den nye økonomiske orden og den nye informations

orden; og (3) fremtiden; samt to separate bibliografier om de to nye ordener.

Trods flere forsøg må jeg tilstå, at jeg nærmest ikke fatter noget af denne rapport. Man kan læse side op og ned og derefter forgæves spørge sig selv, hvad der egentlig står. Det er muligt, at en anden læser vil få et stort udbytte af den, men for mig er det stort set tom snak, syntaktisk tomgang, eller ord-ekvilibrisme. I de senere år er UNESCO ofte blevet beskyldt for at ødsle med sine penge. Hvis denne rapport er typisk for organisationens resultater, er der måske noget om snakken.

Måske er forklaringen på det hele, at Pavlic og Hamelink skal formulere sig forsigtigt for ikke at fornærme nogen. Det tror jeg bestemt heller ikke, de gør! Men man kan også gøre en tekst så afbalanceret, at den til sidst bliver tandløs og intetsigende. Jeg kommer uvilkårligt til at tænke på, at Javier Perez de Cuellar for nogle år siden blev valgt til posten som FNs Generalsekretær, fordi han havde så store diplomatiske evner: Han havde bl.a. skrevet et to-siders dokument om konflikten i Afghanistan, hvor der ikke stod noget som helst.

På overfladen ser rapporten skam meget nydelig ud: Teksten er fuld af tekniske begreber og definitioner, og den er hele vejen forsynet med fodnoter og litterære henvisninger. Men indholdet er det derimod straks mere svært at få øje på.

Hermed ønsker jeg ikke nødvendigvis at sige noget ondt om Den tredje Verdens krav om en ny international økonomisk orden, eller en ny international informationsorden, for konflikten og modsætningerne mellem Nord og Syd er både reelle og påtrængende, men denne rapport skaffer i hvert fald ikke flere tilhængerer til disse krav - hvad den så end måtte gå ud på.

Derfor bliver dette ikke så meget en anmeldelse af Pavlic og Hamelinks *The New International Economic Order*, men snarere en advarsel imod den.

* * *

Multinationale medier - samme menu til hele verden (Columbia som eksempel). Kristian Paludan og Willy Rohde for SFC, 1983. 30 min. farve. Statens Filmcentral.

Men virkeligheden er en anden - Guinea Bissau og den ny informationsorden. Produktion af Willy Rohde for Folkekirkens Nødhjælp og Statens Film Central. Instruktion: Kristian Paludan. 25 min. farve.

Kristian Paludan: To film om den nye informationsorden (pjecce). Statens Filmcentral 1984 (udleveres gratis ved leje af filmen).

Anmeldt af: Marie Storr-Hansen, adjunkt i dansk og samfundsfag, Stenløse gymnasium.

I de vestlige industrilande får vi for lidt at vide om, hvad der foregår i U-landene - og i U-landene informeres befolkningen ikke om det som vedrører dens eget liv. De problemer behandles i to film fra Statens Filmcentral.

Filmene tager et konkret udgangspunkt - de behandler to U-lande med vidt forskellige udviklingsstrategier. I Colombia danner udenlandsk kapital, sociale forskelle og et autoritært politisk styre rammen om en markedsstyret medieoffentlighed. I Guinea Bissau forsøger man at opbygge et socialistisk styre efter Sovjetisk model, hvilket medfører en statslig offentlighed.

Man kan ikke tale om, at befolkningerne i nogen af de to lande får tematiseret deres liv og erfaringer i medierne. I Columbia, fordi Amerikanske reklamer og serier dominerer markedet - i Guinea Bissau, fordi der kun er ressourcer til én avis og én radio (og desuden kan kun ca. 10% af befolkningen læse!). Columbia har en offentlighed - men den er påført udefra, hvorimod Guinea Bissau egentlig ikke har opbygget en offentlighed. Problemet er så, om den kan skabes efter statslig model, hvor hovedformålet indtil videre primært er at oplyse om den ny styre.

Filmene illustrerer godt, at den skæve økonomiske verdensorden har sin parallel i en skæv informationsorden. At den enes titel henviser til den ny informationsorden er dog lidt vidtløftigt. Filmene beskæftiger sig hovedsagelig med de gamle medier: TV og presse. Jeg har set begge film med en 2.g samfundssproglig. Klassen havde netop afsluttet et forløb om Nord-Sydproblemer, men havde ikke beskæftiget sig specielt med Colombia eller Guinea Bissau. Der var enighed om, at Columbiafilmen var den bedste. Det skyldes nok, at den filmisk er den mest spændende. Bl.a. anvendes der en collageagtig form - hvor figurer og tegninger klippes ind i forløbet. Det skaber distance og overblik, og anskueliggør nogle kræfter i samfundsstrukturen: ytringsfriheden er en illusion, for mediekapitalen er tæt sammenvævet med kapitalmagten og den politiske magt. Chefredaktøren fra avisen "El Tiempo" - hvis onkel var Colombias præsident i mellemkrigstiden har en bror, som ejer sodavandsfabrikker, radiostationer og aviser. Filmen gør meget ud af kritikken af nyhedsbureauerne, fordi disse er de egentlige skurke i dannelsen af mediernes skæve verdensbillede. Tvunget som de er til at sælge deres nyhedsvarer, bliver alt det, som ikke falder i vestlig smag sorteret fra.

Det problem støder man også ind i i Guinea Bissau. Filmen viser her, hvor-

dan informationer om det ny styre kommer frem til Danmark 1/2 år senere - og kun fordi det kan gøres til en historie om et kup. Filmen forvirrede eleverne lidt i starten, fordi de havde svært ved at følge med i baggrunden, men de fik fat i de vigtige pointer f.eks. at det er vigtigt at inddrage befolkningens erfaringer i det stof, medierne formidler. Filmen er fortalt i et roligt tempo - og Jens Nauntoftes speakerstemme fortæller nøgternt om landets udvikling fra portugisisk koloni til socialistisk stat, med alle de problemer det indebærer.

Pjecen bør læses i forbindelse med filmene. Den orienterer fint om baggrunden for de to landes forskellige forhold, sætter tingene ind i en overordnet nord-syd ramme og behandler U-landenes krav til en ny informationsorden. At der også er store forskelle mellem U-lande - hvilket vanskeliggør fremførelsen af krav i enighed - behandles også i pjecen.

Filmene vil egne sig til folkeskolens ældste klasser, gymnasiet samt HF. Man kan bruge dem dels i tilknytning til forløb om nord-sydforhold - dels i forbindelse med medieundervisning generelt. De problemer som rejser sig, når der skal diskuteres medier ift. forskellige gruppers erfaringer og livssammenhænge, kan glimrende behandles med udgangspunkt i nord-syd-problemer.

Preben Sepstrup: The Electronic Dilemma of TV Advertising. Documentation, the Reaction of Business, Cultural consequences and Consumer Implications. Working paper No. 2, January 1986. Handelshøjskolen i Århus.